

עטרת שלום

עלון שבועי שיע"י מוסדות קאמנוא בארה"ק, רח' ארזי הבירה 48 ירושלים
בגטיאית ב"ק מרן אדמו"ר שליט"א
פרשת שופטים

בס"ד, עש"ק פרשת שופטים
ג' אלול תשי"ע - שנה א' גליון ל"ג

זמני הדלקת הנרות ומוצ"ש			
הרה"ג מוצ"ש	ר"ת		
ירושלים	6:50	8:03	8:41
ביתר	6:50	8:03	8:42
בית שמש	6:49	8:02	8:40
בני ברק	7:05	8:05	8:39
נא לטמור על קדושת הגליון			

דברי תורה מכ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

תמים תהיה עם הוי"ה אלהיך (יח ג).

פרש"י התהלך עמו בתמימות ותצפה לו, ולא תחקור אחר העתידות, אלא כל מה שיבא עליך קבל בתמימות, ואז תהיה עמו ולחלקו. אפשר לומר ביאור הדבר עפ"י דברי מרן הבעש"ט הקדוש זלה"ה זי"ע, (בעש"ט עה"ת בשלח אות כב) עה"פ ימלא הוי"ה כל משאלותיך (תהלים כ ו), שפירש שכל משאלותיך ומגמותיך יהיה רק ששם הוי"ה יהיה מלא.

ועוד איתא ממרן הבעש"ט הקדוש (בעש"ט עה"ת פרשת נח אות קנב), שכל תפלת האדם יהיה לתועלת השכינה שהיא נקראת תפלה, ששואלת ומתפללת מדודה למלאות חסרונה, וכל מה שנחסר לאדם הכל הוא בשביל החסרון שבשכינה, וצריך האדם להתפלל למלאות חסרונה למעלה, ובתיקון למעלה ממילא לא יהיה שום חסרון למטה.

וזהו 'תמים תהיה עם הוי"ה אלהיך' שתראה שכל חפצך ותשוקתך ששם הוי"ה יהיה תמים, וממילא לא תצטרך לחקור אחר העתידות, כי ממילא יהיה נשפע עליך רק טוב, כי הרי כבר נתקן השורש למעלה.

ואיך יגרום שיהיה שם הוי"ה בשלימות ע"י 'תמים' בני' י"פ מ"ט בחינת נו"ן שערי בינה, היינו שע"י תשובה בחינת בינה (זה"ק ח"ג קכב), יהיה נתקן כל הקומה שהוא עשר ספירות.

ואז יהיה 'עם' בני' אדנ"י יו"ד ה"א וא"ו ה"א, שיהיה היחוד בוו"ן בשלימות, כמו 'הוי"ה אלהיך' בחינת י"ה. כמו שיהיה לע"ל שו"ה יהיה י"ה (לקו"ת זכריה), ואז יהיה שם הוי"ה בשלימות בב"א.

(נאמרו בס"ש תשס"ט לפ"ק)

וזה יהיה משפט הפהנים מאת העם מאת זבחי הזבח אם שור אם שֶׁה ונתן לפהו הזרע והלחנים והקבה (יח ג).

הנה השלש דברים האלו, הזרוע והלחיים והקבה, אינם באים כחלק מהקרבן, כי כאן מדובר אפילו כשאינו מקריב קרבן, מכל מקום הוא צריך לתת לכהן השלשה מתנות הללו, והמצוה הזאת הוא רק בארץ ישראל, כי במדבר היו צריכים להקריב כל בשר שרוצה לאכול לשלמים.

והנראה לומר בדרך העבודה, שזה ידוע מחז"ל (ספרי ראה קב) שצריך האדם לקדש עצמו כמותר לך, ולא יהיה נבל ברשות התורה.

וזהו שמרמו הג' דברים האלו שהם נגד מחשבה דיבור ומעשה, כי 'זרוע' הוא נגד מחשבה, כי מבואר בכתבי מרן האריז"ל (עין חיים שער מז פ"ו, מעמי המצות עקב) שבגטילת ידים צריך להגביה הידים בבחינת 'וינטלם וינשאם' עד הראש שהוא בחינת מוחין, שהוא בחינת מחשבה. 'והלחיים' הוא נגד דיבור, כי רש"י אומר שצריך לתת הלחיים עם הלשון ע"ש. 'והקבה' הוא בחינת מעשה כי שם הוא כל עיכול האוכל.

וזהו שבא לרמוז הג' דברים האלו למחשבה דיבור ומעשה, שצריך לקדש אותם כמותר אפילו שזה לא מדברים האסורים, ולכן הוא בא אפילו שאינו מקריב קרבן שהוא חובה, רק אפילו מה שמותר לך לאכול בלי קרבן, אתה צריך לקדש עצמך בני' דברים האלו מחשבה דיבור ומעשה.

ולכך צריך לתת אותו לכהן, לרמוז שצריך לילך לצדיק הדור, שהוא יסייע ויראה לו את הדרך איך לקדש את המחשבה דיבור ומעשה, אפילו בדברים המותרים לך, וגם שהצדיק יתקן אותם אם ח"ו פגמת בהם.

(נאמרו בס"ש תשס"ג לפ"ק)

דברי תורה מרבתינו זי"ע

ולכן אסור לעשות 'מצבה' וקיום בבחינות אור המתפשט לכריאה יצירה עשה, והכל כנודע לעובדי השם באמת, ומי שעומד על מעמד אחד [כבי"ע] ככהמה נחשב, ואינו יודע ממעם תורה ועבודה, וזהו 'אשר שנה יהוה אלהיך' כי השכינה עולה ויורדת בזכות ישראל להגן עליהם ולשמרם, ומלאה כל ארעא 'מלא כל הארץ כבודו' (ישעיה ו').

(אוצר החיים' מרכינו יצחק אייזיק מקאמרנא)

כִּי תִבֹא אֶל הָאָרֶץ אֲשֶׁר הוֹיִיָּה אֲלֶיָּהּ נָתַן לָךְ וַיִּרְשָׁתָהּ וַיִּשְׁבְּתָהּ בָּהּ וְאָמַרְתָּ אֲשִׁימָה עָלַי מִלֶּךְ כָּכָל הַגּוֹיִם אֲשֶׁר סְבִיבֹתַי (יז יד).

'ואמרת' אתה לשאלו לך מלך, ותאמר 'אשימה עלי מלך', ובאמת זה המלך גדול, כי היה להם להמתין עד שיבחר ה' את המלך ברצונו ויתן לכם, אזי תקבלו אותו עליכם, אבל בלא צוה מלמעלה שיבא הצינו מאת הש"י שרצונו להמליך עליכם מלך לא היה לכם לשאל מלך, כי באמת לענין איזה תועלת ה' אלהיכם מלכיכם המושגת ומשוב ומציל. וזה שאמר ומרמו בעצה ישרה 'ואמרת אשימה עלי מלך' תדע שאם תשאל לך מלך, תמשך לך מלך באמירה, שיהיה 'ככל הגוים אשר סביבתי' היינו מעולם התרו שמלכו לפי שעה, כן יהיה אותו המלך לפי שעה, 'ככל הגוים' שנשברו מלכותם כן לא יתארך מלכותו ויתבטל תיכף. אבל 'שום' מלא וא"ו משיח דוד, 'אשר יבחר ה' אלהיך בו' מרצונו שיהיה עליכם מלך, ובתנאים אלו אזי בודאי 'ארך ימים' על ממלכתו הוא ובניו בקרב ישראל. ולזה כשאמרו שימה לנו מלך נכשלו בפייהם ואמרו 'ככל הגוים', וגם לנו ולא 'עלי', כי באמת המלך הקדוש משפיע אור לכל ישראל והוא עומד עליהם, ולזה 'ודעו וראו כי רעתכם רבה בעיני ה' לשאל לכם מלך' (ש"א יב יז), ועיקר הרעה על ששאלו מלך והיה שלא במוננו, כי באמת אלו לא עשו זאת כבר היה פנאי שיעלה דוד למדרגת בנו משיח, וגם הם התודו 'כי יספנו על כל חטאתנו רעה לשאל לנו מלך' (ש"א יט) שעיקר החטא היה השאלה ששאלו מלך, היפך ציוי הבוב"ה בתורה והבן היטב.

(היכל הברכה' מרכינו יצחק אייזיק מקאמרנא)

לְבַלְתִּי רוּם לָבְבוּ מֵאֲחֵיו וְגו' (יז כ)

לכאורה תיבת 'מאחיו' מיותר, כי היה די במה שאומר 'לבלתי רוּם לבבו'. ויש לומר הנה אמרו חכמינו ז"ל (חולין פמ.) דענוה של משה היתה גדולה מאברהם, שמשוה רבינו ע"ה אמר (שמות טו ז) 'ונחנו מה', ואברהם אבינו ע"ה אמר 'ואנכי עפר ואפר'. ואמר על זה החתם סופר ז"ע דאברהם אבינו ע"ה אמר זה לפני הקב"ה 'ואנכי עפר ואפר' שהכניע עצמו לפני הקב"ה בדברו עמו, לא כל כך רבותא שהשפיל עצמו לפני הקב"ה. אבל משה רבינו ע"ה בדברו עם ישראל הכניע עצמו לפני ישראל דאמר להם 'ונחנו מה' זה רבותא נפלאה. וזה שפיר אמרו חכמינו ז"ל דענוה של משה היתה יותר גדולה מענוה של אברהם אבינו ע"ה. וזה רמו משה למלך ישראל, באמרו 'לבלתי רוּם לבבו מאחיו', היינו בעומדו יחד בקרב 'אחיו', וגם שם יבטל עצמו.

(פרי חיים' מרכינו חיים יעקב מקאמרנא)

כִּי הַגּוֹיִם הָאֵלֶּה אֲשֶׁר אָתָּה יוֹרֵשׁ אוֹתָם אֵל מְעַנְיִים וְאֵל קִסְמִים יִשְׁמְעוּ וְאָתָּה לֹא כֵן נָתַן לָךְ הוֹיִיָּה אֲלֶיָּהּ (יח יד)

בארנו שהקוסמים אומרים עתידות מהוברי השמים החזיים בכוכבים, שכך נגזר על פלוני משנים עשר מזלות, ובחינות 'יראת שמים' מספר י"ג פעם מזול' גובר על הכל, וזהו (ברכות לז:) הכל בידי שמים, שנים עשר מזלות, חוץ מיראת שמים, 'צדיק מושל יראת אלהים' (ש"ב מג.) על הכל ועל כל המזלות, הקב"ה גוזר צדיק מבטל (מ"ק טו:), 'אלהים דבר מ' צדיק לא יבא' (עמוס ג, ח), דבר שאינו מסכים על גזירה זאת, צדיק גוזר והקב"ה מקיים, ואמר כן אעשה כדברך, וזהו 'ואתה לא' עם 'כן' שניהם 'נתן' ומסר 'לך' בידך 'הוי"ה אלהיך', ומסר לך אלהות שלו והבן כמבואר במדרש. והבן היטב.

(היכל הברכה' מרכינו יצחק אייזיק מקאמרנא)

צֶדֶק צְדָק תְּרַדֶּף לְמַעַן תַּחֲיֶה וַיִּרְשָׁתָּה אֶת הָאָרֶץ אֲשֶׁר הוֹיִיָּה אֲלֶיָּהּ נָתַן לָךְ (טז ב)

רצה לומר ידוע הוא שיש באדם בר ישראל שני יצרים, יצר טוב ויצר הרע. ויצר טוב בא לאדם שיעשה איזה מצוה, ואומר מעם לדבר, והוא ב'צדק' לעשות. וכן יצר הרע בא לאדם שיעשה איזה עבירה, והוא בא בלבוש מצוה ג"כ, ואומר לו המעם שהוא ב'צדק' שיעשה זאת כנודע. לזה אמר הכתוב ש'צדק' הראשון הוא צד יצר טוב. לזה לא כתוב 'תרדוף' אחר 'צדק' הראשון, כי למענת יצר טוב לא צריך לרדוף לדעת אם הוא מצוה, או לבוש של מצוה לבד, או עבירה ח"ו, אלא תכף ומיד רשאי לעשות המצוה של יצר טוב. אבל ב'צדק' השני, שהוא של יצר הרע, והוא ג"כ בא לו בצדק, בלבוש של מצוה. והאדם הזה אינו יודע אם הוא מצד היצר טוב, או של יצר הרע. כי היצר הרע נותן לו מעם הגון עוד יותר טוב מיצר טוב כנודע. לזה מלמדת לנו התורה הקדושה, ש'תרדוף' אחר 'צדק' השני, לדעת אם הוא של יצר טוב או של יצר הרע. לזה כתוב אח"כ 'למען תחיה' כלומר כשתרדוף לדעת אם הצדק הזה מאיזה מקום הוא בא, או בודאי הקב"ה יציל אותך מלעשות צדק של יצר הרע, ותבוא לתוכן הדבר שהוא רוצה להכשילך בדבר עבירה, ואז כל ימי חיך תחיה בחיי נחת, כי מי שעושה רצון יצר הרע, אין חיי חיים, כנודע. ועוד אם תרגלת תמיד בכך לרדוף לדעת מי הוא בצדק, או בודאי 'ירשת את הארץ' מלכות שמים, והוא קבלת עול מלכות שמים. 'אשר ה' אלהיך נותן לך' במתנה עד עולם.

(בן בית' מרכינו אליעזר צבי מקאמרנא)

צֶדֶק צְדָק תְּרַדֶּף לְמַעַן תַּחֲיֶה וַיִּרְשָׁתָּה אֶת הָאָרֶץ אֲשֶׁר הוֹיִיָּה אֲלֶיָּהּ נָתַן לָךְ (טז ב)

צריך להבין למה כתוב שתי פעמים 'צדק צדק'. אלא אפשר לומר שזה ידוע מחכמו"ל (במדב"ר יח כא) שאותיות מנצפ"ך הכפולות מוכנים לגאולות, הכפ"ץ בהם נגאל אברהם אבינו מאור כשדים כמ"ש 'לך לך מארצך'. וכפילות הממו"ץ נגאל יצחק מפלשתים כמ"ש 'לך מעמנו כי עצמת ממנו מאוד'. וכפילות הנוני"ץ נגאל יעקב אבינו מעשו ולבן 'הצילני נא מיד'. וכפילות הפאי"ץ נגאלו אבותינו ממצרים 'פקד פקדתי אתכם'. וכפילות הצדי"ק נשמר לגאולה האחרונה כמ"ש 'צמח צדיק' (ירמיה כג ה). וזה ידוע בשם האר"י החי הקדוש זיע"א, שאם היו בני ישראל במצרים כמנן ארבע מאות שנה, לא היה עוד שום גלות, ותיכף ומיד היה הגאולה האמיתית ולא היו לנו שום צרות. אבל כאשר לא יכלו להתממה' (שמות יב ט) אפילו רגע יותר, וא"כ היו במצרים רק כמנן רד"ו שנים, ונחסר מארבע מאות מאה ותשעים שנים, וזה צריכים להשלים ולתקן אותם, וכאשר יהיה התיקון אז יבא המלך המשיח לגאול אותנו, ולא יהיה עוד יותר שום גלויות ושום צרות, רק גאולה אמיתית ויבא המלך המשיח משה רבינו ע"ה עם אליהו הנביא במהרה אכיה"ר. וזה אמר הפסוק 'צדק צדק תרדף' שצריך לתקן את השני צדי"ק וכאשר אנתנו נתקן אותם, אז 'למען' בנימטריא מאה ותשעים, יהיה התיקון הק"ץ שנים שנחסר מגלות מצרים ויהיה עי"ז הגאולה האמיתית, והאיד אפשר לתקן אותם ע"י 'למען תחיה' בנימטריא תר"ג, שתקיימו אותם בשלימות, ואז יהיה 'ירשת את הארץ אשר ד' אלוךך נתן לך' שיהיה הגאולה השלימה בב"א.

(מעשה שלום' מרכינו שלום מקאמרנא)

וְלֹא תִקִּים לָךְ מִצִּבְּהָ אֲשֶׁר שִׁנָּה הוֹיִיָּה אֲלֶיָּהּ (טז כב).

ה'מצבה' הוא קיום והעמדה במדריגה אחד, והזוכה לזה כמו האבות ועיקב שקראו הקב"ה אל (בראשית לג כ. מגלה יח.), שזכה לאצילות, עשה 'מצבה' קיום והעמדה, תמיד עומד במדריגה אחד, יהוה אחד ושמו אחד (וסיה יד ט), אנא בחד קטירא אתקטרנא ביה בקב"ה (זהר ח"ג רפ"ח), איהו וחיוהי חד בהון, איהו וגרמיו חד בהון (תיקוף ג:), אמנם תורה הניתנה לנו מתחלת מבי"ת בראשית סוד ב'ריאה (לק"ת ריש בראשית), מזהרת 'ולא תקים לך מצבה' שכן ענפי השכינה אבן הקדוש, המתפשטת לכריאה יצירה עשה, עולה ויורדת כפי צורך הבידור וכפי מעשיהם של ישראל. ולפעמים מסתלקן הארות מחמת פחד הפגם של עונות,

שולחן הטהור

לקט הלכות מספר 'שולחן הטהור' וזר זהב'
לרבינו יצחק אייזיק מקאמרנא זי"ע

דין ברכת שהחינו על טלית חדש. סימן כב

א. כשקנה טלית ועוטף בו מברך שהחינו ואח"כ
להתעטף, כי זמן שהחינו כבר היה בזמן הקנין:

כ"כ הב"ח ועולת תמיד סק"ב, מובא בבאה"ט סק"ב.

בדרך החיים אות ז' כתב בדעת הפמ"ג לברך להתעטף ואח"כ שהחינו, והשיג עליו בגליון רעק"א (מובא באוצר התפלות) וז"ל: ג"ב לא החליט כן, וכתב (הפמ"ג א"א סק"א) ד"ל דברכת שהחינו קודמת שכבר נתחייב בה משעה שהטיל הציצית, אלא דכתב עלה ויש לראות דא"כ באכילה ג"כ יברך שהחינו ואח"כ בפה"ע דנתחייב בה מכבר בראיה, ובסימן ר"ה סק"ו כתב הפ"מ בפשיטות דמברך שהחינו ואח"כ על האכילה ע"ש, הרי דדעת הפ"מ דמברך שהחינו ואח"כ להתעטף, ע"ל. ולכן מה שהביא המשגיב סק"ג בשם הפמ"ג ודה"ח לברך להתעטף ואח"כ שהחינו, אין לו מקור כ"ל, ועוד דהא המשגיב בסימן רכה סק"א כתב וז"ל: ועיין בפמ"ג שכתב דלכתלה נכון לברך שהחינו קודם ואח"כ יברך ברכה הראויה לה ע"ש. וע"ע בא"ר סק"א ובשו"ט סימן רכה ס"ו.

דין טלית של מתים. סימן כג

א. המנהג הנכון להסיר הציצית מטלית מתים
ולתלותם בטלית אחר וליקח ציצית אחרים חדשים
לתלותם בטלית של מת, וכשיקום בתחיית המתים
יקום בלבוש עם ציצית ולא יתבייש כלל:

בשו"ט סימן טו ב"ז סק"א כתב רבינו וז"ל: ובטלית של מת נכון להתיר
הציצית ולכרסם בבגד אחר ולעשות בטלית של מת ציצית חדשים ולא חל
עליהם מצוה כלל. מובא בגליון כ"ג.

ומצאתי סמך לדברי רבינו בתורת האדם להרמב"ן (ענין ההוצאה אות כג,
וכ"ה במלחמת סוף מ"ק) וז"ל בא"ד: ונמצא שלדברי הכל מטילין תכלת
לסדינו של מת, אלא שאבא שאול מטיל לו ציצית חדש לשם המת, וחושש
שלא יהיה בציצית שיש לו מחיים משום תשמיש מצוה שיש בו משום
קדושה, ורבנן שרו בין בשלו בין בחדש, ע"ש. וע"ע בחידושי הר"ן פסחים
דף מ' ע"ב.

הסתכלות בציצית ואחיזתה בשעת ק"ש. סימן כד

א. מצות עשה להסתכל בציצית כל שעה^א. ובפרט
בשעת אמירת פרשת ציצית^ב, ואין צריך להסתכל
אלא בשנים שלפניו^ג, ובשעת ק"ש יאחז כל הארבע
בין קמיצה לזרת^ד, ובשעת פרשת ציצית יקחם גם כן
ביד ימין ויסתכל בהם, ויהיו בידו עד לעד קיימת
ונאמנים לעד ואז ינשק הציצית ויסירם מידו^ה:

א. כ"כ בפמ"ח שער הציצית פ"ו וז"ל: צריך להסתכל בציצית כל יום וכל
שעה, כמ"ש וראיתם אותו, והוא תועלת גדול אל הנשמה כדי שלא יזמנן
חטא על ידו, וגם כדי להשיג הוא תועלת גדול. מובא בט"ז סימן קכז סק"ד.
ב. כ"כ בשו"ע ס"ד וז"ל: יש נוהגין להסתכל בציצית כשמגיעים לוראיתם
אותו, וליתן אותם על העינים, ומנהג יפה הוא וחיובי מצוה. (סמ"ק ורבינו
יונה וריב"ש בשם רבו רבינו פרץ כהן). וכ"כ בפמ"ח שם וז"ל: גם דע,
שצריך להסתכל בציצית בשעת פרשת ציצית כשאומר וראיתם אותו.

ג. כ"כ בשו"ע ס"ה וז"ל: כשמסתכל בציצית מסתכל בשני ציציות שלפניו
שיש בהם עשרה קשרים רמז להיות (מהר"ם וריקנטי, פירוש ל" ספירות
שהם קשורים ואחודים זה בזה, מ"א סק"ב), וגם יש בהם ס"ז חוטים
ועשרה קשרים, עולה ל"ו כשם הו"ה (ב"י).

ד. בשו"ע ס"ב כתב וז"ל: מצוה לאחוז הציצית ביד שמאלית כנגד לבו
בשעת קריאת שמע, רמז לדבר והיו הדברים האלה וגו' על לבבך. ובמג"א
סק"א לאחוז הציצית בין קמיצה לזרת. ובברכ"י בשי"ב אות ב' וז"ל: ורבינו
האר"י זצ"ל כתב לאחוז ד' ציציות בין קמיצה לזרת וכן נהגנו.

ה. כ"כ בפמ"ח שער הק"ש פ"ו וז"ל: בהגיעך אל תחלת פרשת ציצית, אז
תקח כל הציצית בידך. פירוש כי כבר בארנו לעיל כי בהגיעך אל מהר והבא
עלינו ברכה ושלוש, שתזקוף ב' צדי הטלית על כתפך, באופן שישארו ב'
ציצית מאחור, וב' ציצית לפניו, ותקבץ כל הד' יחד בידך השמאלית,
ותניחם על לבך עד עתה, ויהיה ענפי הציצית נופלין לצד מטה, ויהיו בידך,
עד ודבריו חיים וקיימים. ועתה תאחז גם בידך הימנית בענפי הציצית,
ותביט בהם, ותכוין כוונת יחוד הציצית שידעת. וכשתגיע אל וראיתם אותו,
תכוין כוונה שידעת. ובהגיעך אל אחרי לבבכם ואחרי עיניכם, תנשק
הציצית ותשימם על עיניך. אמנם יהיו כן בידך אחוזין בהם נגד הלב כ"ל,
עד בהגיעך אל ודבריו חיים וקיימים, ואז תנשקם בפך ותשימם בעיניך,
ואח"כ תסירם ותניחם מיידך, ואי"צ להחזיק ולאחוז אותם בידך עוד. וכ"ה
בשעה"כ ענין כונת ק"ש דרוש ח', מובא במג"א סק"א.

מעשה אבות

פי יפלא ממך דבר למשפט וגו' וקמת ועלית אל המקום אשר
יבחר הוי"ה אלהיך בו. ובאת אל הכהנים הלויים ואל השפט אשר
יהיה בימים ההם ודרשת והגידו לך את דבר המשפט (יז ח-ט).

רבינו הרה"ק רבי יצחק אייזיק ספרי"ער אבי רבינו הגה"ק רבי אלבסנדר
סענדר מקאמרנא זי"ע. היה בצעירותו סופר (בוכהאלטער) בבית אחד
מבעה"ב של לעמבערג, ואז היה הגאון בעל הקצות החושן מלמד בבית
בעה"ב הנ"ל, בעת ההוא נתועד רבינו עם הקצוה"ח, והיו מרכיבם להשתעשע
בתורה. מאז נמשכה הידידות ביניהם, ואחר שנים כשנתמנה הקצוה"ח לכהן
ברבנות בעיר סטרי הסמוך לקאמרנא, המשיך רבינו לנסוע אליו, וכשהיה לו
ענין קשה בגפ"ח, היה כורך את הגמרא או את הספר באמתחתו, וקם ועולה
לעיר סטרי, להציע לפניו את ספקותיו ולפלפל עמו בהלכה. לא היה אמנם
אלמן ישראל מרכיב גדולי תורה, גם במקומו, שאפשר היה לו לבקש תורה
מפיהם, אבל היה רבינו גייל לאמור, שבהליכתו לסטרי אל הגאון ההוא, הוא
מקיים את מצות התורה: 'כי יפלא ממך דבר וגו' וקמת ועלית אל המקום
אשר יבחר ה' אלהיך בו. ובאת אל הכהנים הלויים ואל השופט אשר יהיה
בימים ההם והגידו לו את דבר המשפט'. כי היה הגאון ההוא כהנא רבה
דישראל, ורב רבנן בדורו, ו'שפתי כהן' כמותו 'שמרו דעת ותורה יבקשו
מפיה' (מלאכי ב' ו').

פעם אחת שאל הקצוה"ח את רבינו אם יש לו בנים בני תורה, השיב לו רבינו,
שחנן אותו הש"י בבנים תלמידי חכמים, וביתוד בבנו הבכור הגה"ק רבי צבי
מוזידיטשוב זי"ע, שהוא מצויין בשכל טוב שלו בפלפול וסכרא, הגאון התאווה
לראותו, אבל רבינו אמר לו שאינו יכול להכתימה לו שיתרצה להתכבד מלימודו
ולבוא אליו, כי שוקד הוא על לימודו יומם ולילה, ואינו פוסק אף רגע ממשנתו.
ענה לו הגאון: אם כן תאמר לו בשמי, שהנני גוזר עליו ככת התורה שיבוא
אל.

וכאשר מסר רבינו את הדברים לנו לא היה יכול להמרות את פי הגאון ונסע
אליו, לפלפל עמו הגאון בהלכה ומצא אותו מלא וגדוש בש"ס ופוסקים. אבל
מכיון שנדע לו במשך השיחה שהוא נוטה לדרך החסידות, ומכתת את רגליו
אל צדיקי הדור, הוכיח אותו הקצוה"ח על דרכו בחסידות, והרה"ק רבי צבי
מוזידיטשוב פרש לפניו כשמלה, את כל היתרונות שבררכי העבודה של
הבעש"ט על כל ההולכים לפניו.

ושאל אותו הקצוה"ח שא"כ מפני מה לא התחילה החסידות להתפרסם מן
האר"י אלא מן הבעש"ט. החזיר לו מהרצ"ה: באמת איני יודע מה כבוד תורתו
שואל. הרי מקרא מלא 'לכל זמן ועת לכל תפיץ' (קהל ג' יז), עדיין לא הגיעה אז
השעה שתתגלה.

אבל, הואיל וכבר שאל כבוד תורתו, מוכרחני לענות לו בדרך משל: שפעם
אחת אירע, שהלך אחד למרחקים, ונשתהה שם זמן רב. אחר כך חזר, וסיפר
שראה שם במרחקים מין עוף משונה, ולא רצה שום אדם להאמין לו. לימים,
הלך למרחקים אדם אחר וזכא משם וקרב את הדבר אל השכל, ונמצאו בני
אדם שהאמינו לו, אבל היו הרבה שעדיין לא האמינו. לאחר זמן אירע, שבא
אותו עוף עצמו לתוך אותה המדינה, אז הבינו הכל מה שאמר הראשון.

כך הוא בנידון שלנו: הגמרא אומרת ששבעה רקיעים יש (תנייה יב:), וכא רבי
שמעון בן יוחאי ואמר שיש אלף ותת"ך רקיעים (וח"כ קמ"ו), ולא רצה שום אדם
להאמין. בא האר"י הקדוש וקרב הענין קצת אל השכל, והיו בני אדם
שהאמינו, אבל היו גם אחרים שלא האמינו. לבסוף, בא הבעש"ט הקדוש
ופשט את ידו והראה: הא לכם הרקיעים! אז הבינו הכל מה שאמר רבי שמעון
בן יוחאי. כמעט שהספיק מהרצ"ה לסיים את פרשת שיהו, ודבריו התחילו
למצוא מסילות בלבו של הגאון. ומיראתו פן ייתפס גם הוא לחסידות, הפסיק
את השיחה באמצע, וקם ועזב את החדר ואמר: הבה אברח מפניו, כי עוד
מעט ויהפכני לחסיד.

הגאון הגדול רבי יום טוב ליפמאן העליר ב"ר נתן הלוי זי"ע 'תוספות יו"ט' ו' אלול תי"ד

תולדותיו

הגאון הגדול רבי יום טוב ליפמאן הלוי העליר נולד בשנת שלי"ט בעיר וואלערשטיין באשכנז, לאביו הגאון רבי נתן הלוי העליר, רבינו לא זכה להכיר את אביו אחרי שנסתלק כשאשתו היתה מעוברת מרבינו. רבינו נתגדל בבית זקינו אבי אביו הגאון הנודע ביהודה ובישראל ר' משה הלוי זצ"ל רב הכולל על כל מדינות אשכנז. ויגדל הילד ויגמול על ברכי התורה ושימש ת"ח גדולים ומצוינים, ה"ה הגאון ר' יעקב גינצבורג אב"ד פרידבורג ואצל הגה"ק המהר"ל אב"ד פראג ואצל הגאון ר' שלמה מלוניץ בעל הכלי יקר ועוללת אפרים. בהגיעו לפרקו נשא את הרבנית הצדקנית רחל בתו של הקצין ר' אהרן אשכנזי ראש בית החולים בעיר פראג, ושם ישב בבית חמיו על התורה והעבודה סמוך על שלחן חמיו.

רבנותו

כשהיה רבינו בגיל ח"י שנים שמו עיניו עליו גדולי העיר פראג, ובראשם רבו המנוחה המהר"ל ובהרו בו לדומ"ץ לדון ולהורות בבית הדין הגדול בעיר פראג, כשהוא אב בחכמה ורך בשנים, בחודש מר חשוון שנת שפ"ה נבחר לאב"ד בק"ק ניקלסבורג, ובשנה ההיא בחודש אדר נבחר לאב"ד בעיר הבירה ווינא, בחודש טבת שנת שפ"ז שמו שנית העיר פראג עיניהם על רבינו ובהרו בו לכהן לרב ואב"ד בעיר הגדולה לאלקים עיר המחלוקת חכמים וסופרים, ובחודש ניסן נתקבל רבינו בכבוד גדול ומיד נתחבב על כל בני העיר, ונתקבל ג"כ גם לריש מתיבתא והצליח במדותיו התרומיות ונפשו העדינה לדון ולפשר בכל ענייני העיר.

גלות

הימים הראשונים ימי המנוחה והשלחה אשר היו לרבינו בשבתו בעיר פראג נעלמה כלא היו עם פרוץ מלחמות של שלשים שנה במדינת בוהמיה, הממשלה הטילה מיסים כבדים על כל יהודי המדינה, ובפרט על ראשי העיר פראג, ורבינו בהיותו רב העיר היה הוא הקובע על כל אחד ואחד סכום התשלום, ומובן אשר מזה קנה לו שונאים בין אנשי העיר, והם אשר הלשינו עליו בפני המלך פרידנגד השני שבספריו 'מעדני מלך' וילחם חמודות' כותב ביטויים קשים נגד הממשלה בפרט והנצרות בכלל, ביום ג' ה' תמוז שנת שפ"ט נסע רבינו בפקודת הקיסר לעיר ווינא, וביום א' י' תמוז הגיע רבינו לעיר ווינא ועמד בויתוך עם כומר העיר על הדפסת שני ספריו, שע"פ המלשינות כותב נגד דתם ואמונת. ביום א' י"ז בתמוז הובילהו לבית האסורים ונגזר דינו למיתה והספרים לשריפה, אך בהשדלות הומר עשו לקסט כספי עצום, וגם ספריו לא שרפו, רק

צו למחוק מהם דברים הנוגעים לצרות, וכן גזרו שאינו ראוי לשמש כרב בכל קהלות ישראל אשר תחת ממשלת פרידנגד, וביום כ"ח מנחם אב שפ"ט אחרי ארבעים יום שישב רבינו במאסר שוחרר לחפשי, ויצא נקי מנכסיו שהוצרך לשלם הקנס העצום, ונחלה רבינו מאוד למעלה וישב שם כעשר שנים ונתחזק על שמורתו אוהביו הצליחו לבטל מקצת מהגזירה ולהתיר לו לשמש ברבנות בשאר עירם חוץ ממדינת פראג.

מאפילה לאורה

שמעו הטוב של רבינו יצא עד לארץ רוסיא, ובשנת שצ"ב נתקבל לאב"ד בעיר לעמרום ושם ישב במנוחה שלש שנים, משם נתקבל לעיר לאדמיר בחודש אייר שנת שצ"ד וישב שם כעשר שנים ונתחזק על שמורתו לנהל ולנהג את עדת מרעיתו. והנה מאמצע שנת ת' עד שנת ת"ד היה בעיר קראקא רק ר"מ אחד אחר שנפטר הגאון הב"ח, והוא הגאון האדיר בעל המגיני שלמה [ענין עליו בגליון ל"ב], ואחרי שנתרבו התלמידים עד כי כבד על המגיש לבדו לשאת בעול הישיבה, הסכימו כולם לבחור את רבינו שיבוא לשבת יחדיו לרי"מ בעיר קראקא, וביום א' דחונה"מ סוכות שנת ת"ד נתבשר רבינו שנתקבל לכהן לרי"מ בעיר קראקא. יום הוא בעיר קראקא היה ביום כ"ח מרחשוון שנת 'בקראקא' = ת"ד, ונהג ישיבתו הרמה ביחד עם בעל המגיני שלמה וביום א' אדר שנת ת"ד נתקבל לכהן לרב ואב"ד בעיר קראקא, וקבע יום זה למשתה ושמחה לו ולזרעו אחריו עד סוף כל הדורות. בשנת הגזירות ת"ח ות"ט פעל רבינו רבות למען בני ישראל הנאנקים, והתיר הרבה נשים מכבלי העינון, וידוע השאלות חלום ששאל רבינו באותו הזמן על מה באה הגזירה הנוראה על עם ישראל, והשיבו לו מן השמים: בגלל שאין נוהרים משירת חולין בעת התפילה וקריאת התורה, ולכן תיקן 'מי שברך' מיוחד לאלה הנוהרים מלבד בעת התפילה וקריאתו.

חיבוריו

'תוספות יום טוב' - פירוש על ששה סדרי משנה, הספר נתפרסם בכל הארצות תיכף משיצא מבית הדפוס. וז"ל הגאון היעב"ץ ז"ל על פי של רבינו: החכם המובהק בעל תו"ט ז"ל שהוא כמעין הנובע, ומקובל מאוד למעיניינם ושמעו גדול בדורינו כי השערת שכלו אל השערה קולע, ויפה הוא ללב מבין ונחמד להשכיל להשגיח והרוצה להחכים בתורה ולהשלים נפשו ידבק במשניות עם פי התוה"ט.

'מעדני מלך' 'לחם חמודות' 'פלפולא חריפתא' - חיבור על הרא"ש, ובגלל המלשינות כני"ל השתנה שם הספר 'מעדני מלך' למעדני יו"ט, וילחם חמודות לידברי

חמודות. 'מלבושי יום טוב' - חיבור על ארבעה טורים, והוא חיבור על השגות הלבוש על דברי הטורים. 'טוב טעם' - פי' על רבינו בחיי עה"ת, ובפרט על עיני הסתור שבדבריו. 'תורת האשם' - פי' וביאור על ספר תורת הטאת של הרמ"א. 'צורת הבית' - ביאור על צורת הבית השלשי שיבנה בבי"א, מיוסד על ספר יחזקאל. 'ביאור על אורחות חיים להרא"ש. דרוש חידוש הלבנה, ועוד דרשות פרשת החודש - בענין מיעוט הירח. 'מאמר יום טוב' - פירוש על אבן עזרא.

וכן חיבר 'סליחות' על מאורעות ת"ח ות"ט, ו'מי שברך' למי שאינו מדבר בתפילה. הגהות על ספר געגות המורה. פירוש על בחינת עולם להבדרשי. 'ברית מלח' - דיני מליחה והדחה. כללי הפסק. הגהות על אמרי שפר. הגהות על כפתור ופרח. הגהות על ערוגות הבושם. סדר שאלת גיטין.

הסתלקותו

בשנת תי"ד חלה רבינו ויקרבו ימיו למות, והוסיפו לו שמות חדשים 'גרשון שאול', אך בסוף השנה בו' אלול תי"ד נגזרה הגזירה, ויאסף רבינו אל עמיו בהיותו כבן שבעים וחמש שנה, ונטמן על פי צוואתו על יד גדר בית החיים בקראקא, מקום אשר נטמן אחד שחשדוהו לקמצן ולאחר פטירתו נתגלה כאחד שפירו מהונו הרבה צדקה בסתר.

וזה נוסח מצבתו: פה נגנז ונטמן הגאון הגדול מופלג בדורו כמזהיר גרשון שאול יום טוב ליפמאן העליר בן מוהר"ר נתן הלוי זצ"ל אשר צלל במים אדירים וחיבר כמה ספרים הלא המה נקובים בשמותם ספר צורת הבית, ותוספות יום טוב על ששה סדרי משנה, ומעדני מלך ולחם חמודות על האשר"י ותורת האשם על תורת הטאת, והרביץ תורה בישראל בכמה קהלות קדושות הלא המה מפורסמים בק"ק ויוען ובק"ק פראג ובסוף ימיו היה תופס ישיבה במדינת פולין בכמה קהלות קדושות ופה ק"ק קראקא נתבקש בישיבה של מעלה יום ד' ו' לחודש אלול תי"ד לפ"ק.

יחוס בית אבות

חתנו של רבינו רבי צבי, בנו רבי אלכסנדר מטסטעבניק, בנו רבי צבי, אבי רבינו יצחק אייזיק מכפר סאפרין, בנו רבינו אלכסנדר סענדר מקאמרנא, בנו רבינו יצחק אייזיק מקאמרנא, בנו רבינו אליעזר צבי מקאמרנא, בנו רבינו אברהם מרדכי מקאמרנא, בנו רבינו חיים יעקב מקאמרנא, בנו רבינו שלום מקאמרנא, בנו כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א.

הגאון הצדיק רבי יהודה אריה מהרם צבי דייטש זצ"ל ו' אלול תשל"ג

תולדותיו

הגה"צ רבי יהודה אריה מהרם צבי דייטש זצ"ל נולד בחודש אדר שנת תרע"ט, לאביו הגה"צ המפורסם רבי מתתיהו דייטש ז"ל נשיא וראש ישיבת 'אנשי מעמד', בעמח"ס 'דברי מתתיהו' מיקרי קרתא דירושלים, ולאמו הצדקנית מרת מרים יהודית ברכה בת הרה"צ ר' משה וואלדמאן ז"ל מחשובי חסידי האדמו"ר הרד"צ'ש מלעלוב זצ"ל, ונקרא שמו בישראל יהודה אריה ע"ש אביו רבי יהודה אריה דייטש ז"ל מטסטרפקוב, הסתופף בצל ה'דברי חיים' ובניו, וע"ש זקינו מהרם צבי געריש גליקזאהן ז"ל (חותן זקינו רבי משה וואלדמאן ז"ל) נאמן ביתו ומשמשו של הרה"ק רבי אלעזר מנדל בידרמאן מלעלוב זצ"ל. רבי יהודה נולד אחרי שנים רבות שאביו לא זכה לראות זרע של קיימא, כאשר נפטר עליו שבעת צאצאיו בצעירותם (ששה מהם היתה מאשתו הראשונה שהיתה אחותו של אשתו השנייה), וכשרה אמו עם רבי יהודה, הלכה לבית הרה"ק הרד"צ'ש מלעלוב זצ"ל שיעתיר עליה שהולד הזה יהיה זרע של קיימא ויוכה לראות ממנה בנים ובני בנים, בירך הרד"צ'ש ארבע ברמות על נחת דורו ישרים אמר בלשון קודשו: זיידענע פארהיינגלאך וועלן נאך הייגען אונטער זיינע פענצטער = וילאות של משי תהיינה תלויות בחלונות ביתו. ולשמירה ולסגולה שלח אליה הרד"צ'ש כל ערב שבת קודש שני הפצים, חגורה שחגר בה ותחגור בה כל ימי הריונה, ופתילה שתדליק

בה נרות שבת. אחר שנולד רבי יהודה לא היה כבר הרד"צ'ש בין החיים, לכן הלכה לבקש ברכה מהרה"ק רבי מרדכי מראחמיסטריוקע זצ"ל, ועל פי הוראתו לא רכשו לרך הנולד בגדים חדשים עד מלאות לו ג' שנים. בהגיעו לפרקו נשא את הרבנית הצדקנית המפורסמת מרת גיטל שרה בת הגאון הצדיק רבי דוד שפירא זצ"ל בעמח"ס צני בניו ג' חלקים [ענין עליו בגליון ה' ובא"ב דור עשירי למגלה עמוקות], וניתנת הראי"ב הגאון רבי משה נחום וואלענשטיין זצ"ל. ביחד הקימו את ביתם על אדני התורה והחסידות לשם ולתפארת.

עמוד התורה

רבינו היה איש חי רב פעלים לתורה וחסד, מקים עולה של תורה ומייסד 'ירשת שעוריי תורה' להרבצת תורה בקרב אלפי ישראל, כיתת רגליו להפצת היהדות ורבים השיב מעוון, אחרי השואה הרוחנית שפקדה את עם ישראל כאשר רבים מבחורי ישראל נפלו לשאול תחתית, כיתת רגליו בכל ערי ומושבות ישראל והקים מרכז גדול לשיעורי תורה ותפילה להשקות צמאי בחורי ישראל ולהחזירם לחיק אביהם שבשמים, והוא עצמו היה מוסר שיעורים בתורה ומוסר והיה פה מפקח מרגליות, והרבה בתים נאמנים לה' ולתורתו נהנים לזכותו עד היום הזה, ולא לחינם כיבדו מאוד האדמו"ר רבי ישראל אבוחצירא זצ"ל אחרי שראה הגדולות והנצרות שעשה למען אחינו בני ישראל ובפרט לאחינו בני הספרדים. ובקיימו את משאת נפשו והמשכת דרכיו

הקימו ישיבת 'לב יהודה' לתורה ולחסידות. **תורת חסד** ביתו היה פתוח לרווחה ואחז בעמוד החסד כל ימיו, ופיזר נתן לאביונים וצדקתו עומדת לעד, כאשר כל כספו וזהבו שהיה עמו לא השאיר ללון בביתו אפילו לילה אחת וחילק הכל לנשברי לב, ובכל סעודה וסעודה שהיה נוטל ידיו לא היה נוטל לפני שישב גם כן אחד מעניי העיר ביחד עמו, והיה יכול להמתין מלקדש בלילי שבתות וימים טובים עד שיהיה לו עני שישע עמו בביתו, כמובא גודל המצווה בזוהר הקדוש, והיו העניים כבני ביתו וכשהיה ביתו צר מלהכיל כל העניים בביתו היה אומר לצאצאיו אתם כבר יהיה לכם היכן לאכול תתנו מקומכם והעניים בנים של הקב"ה.

הסתלקותו

במיטב שנותיו בשיא פריחתו נסתלק בפתע פתאום ביום ו' אלול תשל"ג, כשהוא אך ורק בן חמישים וארבע שנים, וקודם הסתלקותו ביום ה' אלול לפני השקיעה הפריש צדקה ואמר הריני נתון צדקה לעילוי נשמת רבי דצ"ש מלעלוב זצ"ל שנסתלק באותו היום, ואחר השקיעה בליל ו' אלול נסתלק מן העולם, ויהי לפלא שקרה נולד בברכתו כני"ל. נטמן במרומי הר התינים מול מקום המקדש. השאיר אחריו בנים ובני בנים ההולכים בדרך התורה והיראה וישראל סבא, חותנו של כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א.